

Sygn. akt IV U 1798/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Małgorzata Kulik

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2021 r. w Zielonej Górze

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania T. M.

od decyzji z dnia 24.08.2020 r. znak (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z 24.08.2020 r. znak (...) w ten sposób, że zobowiązuje pozwanego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. do wypłaty wnioskodawcy T. M. zawieszzonego świadczenia w postaci emerytury przyznanej zaskarżoną decyzją,

II. zasądza od pozwanego na rzecz wnioskodawcy kwotę 180 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sędzia Małgorzata Kulik

Sygn. akt IV U 1798/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24.08.2020 r. znak (...) pozwany organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał wnioskodawcy T. M. prawo do emerytury od 01.07.2020 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Jednocześnie organ rentowy zawiesił wypłatę emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z uwagi na zbieg prawa do innego świadczenia – emerytury z Wojskowego Biura Emerytalnego, gdyż może być wypłacane tylko jedno – wyższe lub wybrane przez wnioskodawcę. Wskazano, że w celu podjęcia wypłaty emerytury z FUS należy w terminie miesiąca od otrzymania decyzji zgłosić wniosek w tej sprawie wraz ze stosownym zaświadczeniem z WBE o wstrzymaniu emerytury wojskowej.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł T. M., za pośrednictwem profesjonalnego pełnomocnika, wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez nakazanie pozwanemu wypłaty przyznanego świadczenia emerytalnego, począwszy od 01.07.2020 r. oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wnioskodawca zarzucił decyzji:

1. obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 87 ust. 5a pkt 1 oraz art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
2. obrazę art. 32 ust. 1 i 2 w zw. z art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez ich niezastosowanie jako nadrzędnych norm nad przepisami w/w ustawy tj. art. 87 ust. 5a pkt 1, jak i art., 95 ust. 1 i 2.

W uzasadnieniu znalazło się rozwinięcie w/w zarzutów. W szczególności odwołujący podniósł, że system ubezpieczeń społecznych to rodzaj umowy państwa z obywatelem, gdzie obywatel odprowadza do systemu określone ustawą świadczenia finansowe, a państwo w zamian za to zobowiązuje się po zaistnieniu określonych zdarzeń do spełnienia określonego świadczenia na rzecz uprawnionego. Występuje więc pewna ekwiwalentność świadczeń obu stron, a jej całkowity brak to stan sprzeczny z Konstytucją RP.

Wyższe składki (z dwóch tytułów pracy) zwykle skutkują podwyższeniem świadczenia. Podobnie jest, gdy praca świadczona jest w dwóch państwach, gdzie nabywa się dwa niezależne świadczenia albo podwyższone świadczenie, które jest ekwiwalentem wyższych świadczeń wobec ZUS. W niniejszym przypadku odwołujący nie tylko nie otrzymuje dwóch świadczeń (choć powinien je otrzymywać), ale i nie ma podwyższonego świadczenia pierwszego. Nie ma też prawa zwrotu tego co zostało uiszczone.

Wnioskodawca powołał się na analogiczne stanowisko zawarte przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24.01.2019 r. (I UK 426/17), a ponadto zapadłe orzeczenie w sądach powszechnych (m.in. Sądzie Okręgowy w Warszawie).

Dodatkowo wskazał, że żołnierze zawodowi, którzy po 01.01.1999 r. powołani zostali do służby, mogą otrzymywać emeryturę mundurową i cywilną. Jest to reguła zgodna z prawem. Pobieranie dwóch świadczeń jest legalne, jeżeli dotyczy okresów nie pokrywających się ze sobą.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w motywach zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca T. M., urodzony (...), na mocy decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego w P. z dnia 13.02.2003 r. ma przyznane prawo do emerytury wojskowej od dnia 01.02.2003 r.

Emerytura została przyznana wnioskodawcy na podstawie art. 15 ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin.

Do ustalenia emerytury wojskowej przyjęto okres służby od 17.09.1973 r. do 30.09.2003 r.

Wnioskodawca jest uprawniony do emerytury wojskowej z Wojskowego Biura Emerytalnego, ustalonej przy zachowaniu zasady nie przekraczania 75% podstawy wymiaru.

dowód: akta emerytalne WBE

T. M. zatrudniony był w okresie:

- od 19.11.2002 r. do 30.11.2006 r. w (...) Poczta Polska w P.
- od 05.12.2006 r. do 30.11.2009 r. w Poczta Polska (...) w P.,
- od 04.08.2014 r. do 31.10.2014 r. w Agencji Ochrony Osób i Mienia (...)
- od 23.10.2014 r. do 21.11.2018 r. na Uniwersytecie (...)

- od 08.03.2019 r. w (...) S.

dowód: akta emerytalne ZUS i WBE.

Kolejnymi decyzjami waloryzowano wysokość emerytury wojskowej wnioskodawcy. Wnioskodawca przedkładał zaświadczenia o zatrudnieniu i wysokości uzyskanych zarobków za okresy pracy cywilnej, przypadające po uzyskaniu prawa do emerytury wojskowej, jednakże nie wpływało to na procentowy wymiar świadczenia - emerytury wojskowej, zgodnie z zasadą nie przekraczania 75 % podstawy wymiaru.

dowód: akta emerytalne WBE.

W dniu 01.07.2020 r. T. M. złożył wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Z. o przyznanie emerytury.

Zaskarżoną decyzją z dnia 24.08.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 01.07.2020 r. tj. miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej.

Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytura. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

Wysokość emerytury wyniosła 840,94 zł.

Wypłata tego świadczenia została zawieszona ze względu na pobieranie świadczenia w innym organie rentowym – emerytury wojskowej.

dowód: akta organu rentowego

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie, czy wnioskodawca ma prawo do wypłaty zawieszony emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w sytuacji zbiegu tego świadczenia z emeryturą wojskową. Odwołujący stoi na stanowisku, iż powinien on otrzymywać zarówno emeryturę wojskową, jak i emeryturę z ZUS.

Zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.), w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

Zgodnie z ust. 2, przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2 (czyli m.in. żołnierzy zawodowych), z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin [...].

W myśl art. 15a ustawy z 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 586 ze zm.), emerytura dla żołnierza, który został powołany do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 01.01.1999 r., wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby wojskowej i wzrasta według zasad określonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 1a-5.

Z kolei art. 18e dotyczy żołnierzy powołanych do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po 31.12.2012 r.

Ubezpieczony nie należy do żadnej z tych dwóch kategorii emerytów.

Nie oznacza to jednak, że do sytuacji ubezpieczonego należy zastosować zasadę z art. 95 ust. 1 w zw. z ust. 2 ustawy emerytalnej.

Analogiczny problem rozstrzygnęła uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 17.02.2010 r., sygn. akt II UZP 10/09, dotycząca art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej w nieobowiązującym już brzmieniu.

Przepis ten stanowił (do 04.02.2009 r.), że świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują ubezpieczonym - w razie spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z wyjątkiem ubezpieczonych, którzy mają ustalone prawo do emerytury określonej w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej, obliczonej z uwzględnieniem okresów składkowych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3, 5 i 7-10 oraz w ust. 2.

Sąd podejmujący uchwałę stwierdził, że przepis art. 2 ust. 1 pkt 1, w ówczesnym brzmieniu, nie wyłączał nabycia prawa do emerytury z ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez żołnierza zawodowego, jeżeli okresy składkowe, o których mowa w tym przepisie, nie zostały uwzględnione przy obliczeniu emerytury żołnierza zawodowego.

Natomiast wprost do art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, będącego podstawą zaskarżonej w niniejszej sprawie decyzji, odniósł się Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 24.01.2019 r. (sygn. akt I UK 426/17).

Sąd Najwyższy stwierdził, że o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia z art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej nie decyduje data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego.

Sąd Najwyższy wskazał ponadto, że nie wszyscy żołnierze, który pozostawali w służbie przed 02.01.1999 r., mogą faktycznie zrealizować uprawnienie do wykorzystania „cywilnej” wysługi emerytalnej. Wystarczy bowiem odpowiednio długa służba i wzrosty emerytury z tytułu szczególnych właściwości służby (art. 15 ust. 2 i 3) lub z tytułu inwalidztwa wojskowego (art. 15 ust. 4), aby – przy spłaszczeniu podstawy wymiaru emerytury wojskowej do maksymalnie 75% (art. 18 ust. 1) – „cywilne” okresy ubezpieczenia w żaden sposób nie zwiększały świadczenia. W takim przypadku emeryt wojskowy, niezależnie od swojej woli, nie ma prawnej możliwości skonsumowania żadnego „cywilnego” okresu ubezpieczenia w wojskowej emeryturze. Podobnie rzecz się ma w przypadku tego rodzaju okresów poprzedzających służbę, krótszych niż rok (art. 15 ust. 1 pkt 2-4). W opisanych uwarunkowaniach emeryt wojskowy pozostaje w sytuacji identycznej jak żołnierz, który rozpoczął służbę po raz pierwszy po 01.01.1999 r. – jego emerytura jest obliczana wyłącznie w oparciu o wojskowy staż emerytalny.

Powołując się na konstytucyjną zasadę równości wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji, Sąd Najwyższy uznał, że kryterium, które niewątpliwie zadecydowało o uprzywilejowaniu (pobieraniem dwóch świadczeń) żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 01.01.1999 r., to brak możliwości uwzględniania w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Kryterium to jednocześnie określa krąg podmiotów charakteryzujących się tą samą istotną cechą relewantną. Do tej grupy należą emeryci wojskowi, których wypracowane okresy składkowe i nieskładkowe nie miały żadnego wpływu na wysokość emerytury wojskowej, do nich zaś należą wszyscy żołnierze, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po 01.01.1999 r. oraz niektórzy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed 02.01.1999 r.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy uznał za właściwy taki kierunek wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, z którego wynika, że użyte w ust. 2 tego artykułu sformułowanie „emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych” oznacza

odwołanie się do zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Zatem o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego. Przy czym ten „brak możliwości” nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75%. Wspólnym bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego.

Sąd Okręgowy w pełni aprobuje powyższe rozważania, stwierdzając, że z opisaną wyżej sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Wnioskodawca pełnił zawodową służbę wojskową i od 01.02.2003 r. jest uprawniony do emerytury wojskowej z Wojskowego Biura Emerytalnego, do ustalenia prawa do tej emerytury przyjęto okres służby od 17.09.1993 r. do 30.09.2003 r.

Emerytura ta od początku była ograniczona do wysokości 75% podstawy wymiaru. Wnioskodawca po odejściu na emeryturę wykonywał pracę zarobkową.

Należy przypomnieć, że do wysługi emerytalnej żołnierza i funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 02.01.1999 r., zalicza się posiadane przed powołaniem/przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu ustawy o e.r. FUS (art. 16 ust. 1 ustawy o z.e.ż.z. i art. 16 ust. 1 ustawy o z.e.f. w zw. z art. 15 tych ustaw). Owe okresy uwzględnia się w ten sposób, że emerytura wojskowa i policyjna wzrasta o 2,6% podstawy wymiaru za nie więcej niż 3 lata okresów składkowych poprzedzających służbę (a o 1,3% za każdy następny rok i 0,7% za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę) oraz podlega zwiększeniu - w wyniku doliczenia okresów przypadających po zwolnieniu ze służby - o 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31.12.1998 r. lub za okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia, pod warunkiem że emerytura ta wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru i emeryt ukończył 50/55 lat życia albo stał się inwalidą (art. 14 ust. 4 ustawy o z.e.ż.z. i art. 14 ust. 4 ustawy o z.e.f. w zw. z art. 15 tych ustaw).

Wnioskodawca pozostawał w służbie przed dniem 02.01.1999r., jednak nie mógł on wykorzystać „cywilnej” wysługi z uwagi na osiągnięcia maksimum emerytury wojskowej.

Wskazane „cywilne” okresy zatrudnienia, jak i późniejsze, pozostały bez wpływu na wysokość emerytury wojskowej, ponieważ maksymalna wysokość emerytury nie może przekraczać 75% podstawy wymiaru.

Tym samym należało uznać, że odwołujący ma prawo do pobierania dwóch emerytur "wypracowanych" niezależnie od siebie. W takim przypadku ubezpieczony, jako emeryt wojskowy, który aktualnie pobiera emeryturę wojskową jako świadczenie korzystniejsze od emerytury powszechnej, niezależnie od swojej woli nie ma prawnej możliwości skonsumowania w wojskowym świadczeniu emerytalno-rentowym "cywilnego" okresu ubezpieczenia.

Faktycznie bowiem, ze względu na to ograniczenie, przebyte „cywilne” okresu zatrudnienia pozostały bez wpływu na wysokość emerytury wojskowej.

W konsekwencji, zgodnie z wykładnią przedstawioną przez Sąd Najwyższy, którą w pełni podziela Sąd Okręgowy, znajdującą bezpośrednie przełożenie na realia niniejszej sprawy, ubezpieczony nie powinien być pozbawiony prawa do pobierania dwóch świadczeń emerytalnych, tj. z zabezpieczenia wojskowego i z ubezpieczenia emerytalnego, na które uiszczał składki.

Tezę Sądu Najwyższego, że o zastosowaniu wyjątku od zasady wypłacania jednego świadczenia decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego, a nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej, zaaprobowano późniejsze orzecznictwo (por. wyrok SA w Białymstoku z 29.07.2020 r., sygn. akt III AUa 365/2020, wyrok SO w Łodzi z 29.01.2021 r. VIII U 2258/20, wyrok SO w Zielonej Górze z 05.02.2021 r. IV U 1929/20, z dnia 25.01.2021 r. IV U 1965/20).

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego (pkt II) orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

Sędzia Małgorzata Kulik